

การจัดการกองทุนหมู่บ้านทาสองท่าเพื่อเสริมสร้างเศรษฐกิจชุมชน
ตำบลทาปลาดุก อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน
THASONGTHA VILLAGE FUND MANAGEMENT FOR THE ECONOMIC
STRENGTHENING OF THE COMMUNITY, THAPLADUK SUB-DISTRICT,
MAETHA DISTRICT, LAMPHUN PROVINCE

วันเพ็ญ ชื่นใจ¹

Wanpen Chaunjai

สงเสริม แสงทอง²

Songserm Saengthong

Corresponding Author E-mail: wanpencj5465@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาบริบทชุมชนหมู่บ้านทาสองท่า การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน และการทำงานของคณะกรรมการ การมีส่วนร่วมของสมาชิกเพื่อพัฒนาทุนทางสังคม 2) เพื่อศึกษาการจัดการกองทุนหมู่บ้านในการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนสู่การพึ่งพาตนเอง เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ สมาชิกกองทุนหมู่บ้านทาสองท่า จำนวน 30 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่แบบสัมภาษณ์และแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลเนื้อหาที่เชื่อมโยงกันและรายงานผลการวิจัยอย่างเป็นระบบ

ผลการวิจัยพบว่า

1.ชุมชนหมู่บ้านทาสองท่ามีการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านโดยคณะกรรมการกองทุนทำหน้าที่บริหารจัดการกองทุน คณะกรรมการและสมาชิกกองทุนร่วมกันเรียนรู้ต่อการพัฒนาทุนทางสังคมที่มีอยู่ในท้องถิ่น ทำให้กองทุนมีความเข้มแข็ง ส่งเสริมเงินออมของสมาชิก และนำเงินไปให้กับสมาชิกได้กู้ยืมและนำไปใช้เพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน ให้สมาชิกของกองทุนมีเงินทุนหมุนเวียนเมื่อเกิดภาวะที่จำเป็น รวมถึงการส่งเสริมด้านการศึกษาให้กับบุตรหลานของสมาชิกกองทุน

2.การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านทาสองท่าเป็นการสร้างเสริมเศรษฐกิจชุมชนเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น แก้ไขปัญหาจากการกู้หนี้ยืมสินที่ส่งผลกระทบต่อจิตใจของสมาชิก ให้สมาชิกไม่เป็นหนี้สินต่อบริษัท ด้วยการปรับวิถีคิด รวมถึงจัดระเบียบชีวิตในรูปแบบใหม่เพื่อความสมดุล เกิดขวัญและกำลังใจ มีเงิน มีงาน มีความสุข ส่งผลให้เกิดการพึ่งพาตนเองตามหลักของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อความอยู่รอด พอเพียง เกิดความสมดุลมั่นคงอย่างยั่งยืนของการดำเนินชีวิตที่สมบูรณ์

คำสำคัญ: กองทุนหมู่บ้าน, การจัดการ, เศรษฐกิจชุมชน

¹ นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาท้องถิ่นแบบบูรณาการ สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน, ปีการศึกษา 2563

² อาจารย์ประจำ สาขาวิชาบ้านและชุมชน ภาควิชามานุษยสัมพันธ์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ABSTRACT

The objectives of the research were 1) To study the context of the Thasongtha village community and village fund establishment and management of the board and members' participation in learning to develop social capital and 2) To study the village funds management for the promotion of the community economy towards self-reliance. The research population was 30 people of the Thasongtha village fund. The research instruments are the interview guideline and group recording discussion in order to conduct a systematic analysis of the content that is linked together and report the research results.

The research results were found that;

1. Thasongtha village community established a village fund by the fund committee is responsible for managing the fund. The committee and fund members join together to learn about the development of local social capital. Strengthening the fund Promote members' savings. The funds are given to members to borrow and use for career development, creating jobs, giving members of the fund to have working capital when necessary. Including promoting education for children of fund members.

2. Establishment of the Thasongtha village fund is to promote community economy for the development of better quality of life and to solve problems from informal debt borrowers that affect the members' minds. The members are not continued to owe the informal debt by adjusting their thinking including organizing life in new ways for balance, having encouragement, money, work, happiness, resulting in self-reliance according to the principle of sufficiency economy for sufficiency to survive, achieve a stable and sustainable balance of healthy living.

Keywords: village fund, management, community economy

บทนำ

พระราชบัญญัติกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เล่มที่ 121 ตอนพิเศษ 85 ก. ราชกิจจานุเบกษา ลงวันที่ 30 ธันวาคม พ.ศ. 2547 สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (สทบ.) ตามมาตรา 5 ได้กำหนด หนึ่งกองทุนของหมู่บ้านได้หมู่บ้านละ 1 กองทุน เรียกว่า “กองทุนหมู่บ้าน” มีคณะกรรมการผู้จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับการคัดเลือกจากสมาชิก โดยมีวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านประกอบด้วย เป็นแหล่งเงินทุนเพื่อใช้ในการพัฒนาอาชีพ

สร้างรายได้และลดรายจ่าย บรรเทาความเดือดร้อนเร่งด่วนของคนในชุมชน เป็นแหล่งรับฝากเงินจากสมาชิก และจัดหาทุนจากแหล่งอื่น รวมถึงการพัฒนาความรู้ คุณภาพชีวิต สุขภาพและสวัสดิการของสมาชิกกองทุน ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

กองทุนหมู่บ้านทาสองท่าจัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2551 มีรหัสกองทุน 51020107 เลขที่ 55 หมู่ 7 ตำบลทาบลาตุก อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน โดยมีวัตถุประสงค์ ประกอบด้วย 1) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้กับสมาชิก 2) ส่งเสริมด้านการออมทรัพย์ 3) เป็นแหล่งเงินกู้

และ 4) เป็นศูนย์เรียนรู้และการพัฒนาตนเอง ชัยัน ประหยัด อดทน รู้จักตนเองและยึดหลักตามแนวทางพระพุทธศาสนา นอกจากนี้ กองทุนที่บริหารจัดการด้านเงินแล้ว ยังมีสวัสดิการให้กับสมาชิก เช่น ความช่วยเหลือผู้สูงอายุ ค่าเดินทาง/ค่ารักษา คนพิการ คนด้อยโอกาสในชุมชน เน้นการพึ่งตนเอง ด้วยทุนของตนเอง ต่อการจัดการกองทุนหมู่บ้าน หรือการพัฒนาบนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมที่สอดคล้องกับหลักการพึ่งพาตนเองของชุมชน กองทุนหมู่บ้านดำเนินงานจากคณะกรรมการที่เป็นคนดี มีความรู้ และประสบการณ์ เสียสละและมีความรับผิดชอบ มีส่วนร่วมในกิจการของกองทุน ให้ความร่วมมือกิจกรรมการเรียนรู้ ในลักษณะเครือข่ายกองทุนหมู่บ้าน และมีแนวโน้มของพัฒนากองทุนหมู่บ้านให้สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง

การสร้างเสริมเศรษฐกิจชุมชน จากการเรียนรู้ร่วมกันในการเรียนรู้ นำไปสู่การพึ่งพาตนเอง ด้วยสถานะเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลง การใช้ทุนทางสังคม ทุนทางปัญญา และทุนทางทรัพยากรธรรมชาติที่มีในท้องถิ่น มีการปรึกษาหารือร่วมกันเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชนในด้านต่าง ๆ เพื่อเป็นทางออกให้กลุ่มหรือชุมชนมีความอยู่รอด ด้วยการปรับวิธีคิด รวมถึงจัดระเบียบชีวิตในรูปแบบใหม่เพื่อความสมดุล การลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น จากการใช้ทั้งหมดเปลี่ยนเป็นการทำเอง การเรียนรู้ในสิ่งใหม่ๆ ด้วยการใช้ความคิดที่เป็นระบบในการใช้ชีวิตอย่างพอเพียง เพื่อเชื่อมโยงกันรวมถึงการใช้ภูมิปัญญามาใช้ให้เกิดเป็นรากฐานของนำไปสู่การพัฒนาขยายและเติบโตอย่างค่อยเป็นค่อยไปมีการจัดการ

ชีวิตแบบธรรมชาติที่ได้จากการเรียนรู้ ด้วยประสบการณ์ ได้จากการสั่งสอน เกิดเป็นพลังที่เรียกว่า “ ศักยภาพ ” ที่เปลี่ยนแปลงมาเป็น “ การกระทำ ” เกิดเป็นพลังที่สร้างสรรค์ เพื่อให้ตนเองและชุมชนสามารถดำเนินชีวิตและนำไปใช้เพื่อการพึ่งพาตนเองได้

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจในการศึกษาวิจัยในเรื่อง การจัดการกองทุนหมู่บ้าน ทาสองท่าเพื่อสร้างเสริมเศรษฐกิจชุมชน เพื่อศึกษาบริบทชุมชนบ้านทาสองท่า แนวคิดของการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน การศึกษาความสำเร็จจากกองทุนต้นแบบ การมีส่วนร่วม การพัฒนากองทุนให้เกิดการสร้างเสริมเศรษฐกิจชุมชนด้วยการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สู่การพัฒนาด้านคุณภาพชีวิต อาชีพ การศึกษาและสุขภาพ ให้สามารถพึ่งพาตนเองได้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาบริบทชุมชนหมู่บ้านทาสองท่า การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและการจัดการของคณะกรรมการ การมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของสมาชิกเพื่อพัฒนาทุนทางสังคม
2. เพื่อศึกษาการจัดการกองทุนหมู่บ้านเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนสู่การพึ่งพาตนเอง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มประชากรแบบเจาะจง
ผู้วิจัยเลือกกลุ่มประชากรแบบเจาะจงจำนวน 30 ราย โดยคัดเลือกจากสมาชิกและคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านทาสองท่า และกลุ่มสนทนาที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คณะกรรมการบริหารกองทุนจำนวน 11 ราย สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 16 รายและ

เจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านกองทุน
จำนวน 3 ราย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสัมภาษณ์ (Interview) มีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และมีขั้นตอน คือการกำหนดวัน เวลา และสถานที่ เพื่อสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล จดบันทึก บันทึกเสียงการสัมภาษณ์และนำข้อมูลที่ได้อามาวิเคราะห์ ตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) นำข้อมูลจากทั้ง 2 ส่วนมาวิเคราะห์ เพื่อให้ข้อมูลที่สมบูรณ์ด้วยรูปแบบและเนื้อหา การศึกษาเอกสาร บทความ ตำราทางวิชาการ แนวคิดทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จัดทำเป็นแบบสัมภาษณ์โดยแบ่งออกเป็น 6 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์ ถึงบริบทชุมชนของหมู่บ้านทาสองท่า รวมถึงข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์ประโยชน์ของการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน คำถามแบบปลายเปิด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสัมภาษณ์การส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนของกองทุนหมู่บ้าน คำถามแบบปลายเปิด

ตอนที่ 4 เป็นแบบสัมภาษณ์การพึ่งพาตนเองของสมาชิกกองทุน คำถามแบบปลายเปิด

ตอนที่ 5 เป็นการสนทนากลุ่มในการบริหารจัดการกองทุนทาสองท่าโดยคณะกรรมการบริหารกองทุน

ตอนที่ 6 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ

2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์กลุ่มประชากร ด้วยแบบสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม จากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านทาสองท่า

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูล มีลำดับขั้นตอนและสรุปได้ดังนี้

3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อหาแนวความคิดเห็นจากผู้ให้สัมภาษณ์ นำข้อมูลที่ได้รับมาดำเนินการ วิเคราะห์และประเมินผล รวมถึงการสนทนากลุ่มนำไปสู่การสรุปงานวิจัย โดยมีดำเนินการดังนี้

ตอนที่ 1 สัมภาษณ์ถึงบริบทชุมชนของหมู่บ้านทาสองท่า รวมถึงข้อมูลพื้นฐานทั่วไป การเป็นสมาชิกของกองทุนหมู่บ้าน การส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนของกองทุนหมู่บ้าน และการพึ่งพาตนเองของสมาชิกกองทุน

ตอนที่ 2 การสนทนากลุ่มด้าน การบริหารจัดการกองทุนทาสองท่า ภาวะของผู้นำ การมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ การบริหารจัดการของกองทุนหมู่บ้าน ระบบและกิจกรรมที่เกิดขึ้นที่เอื้อประโยชน์ในการพัฒนากองทุนให้พึ่งพาตนเองได้

ตอนที่ 3 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ เพื่อนำผลที่ได้ จากการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่มสู่การวิเคราะห์หาข้อมูลที่ได้จากข้อมูลทั้งหมด ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ในรูปแบบของการวิจัยต่อไป

สรุปผลการวิจัย

1. บริบทชุมชนของหมู่บ้านทาสองท่า รวมถึงข้อมูลพื้นฐานทั่วไป พบว่า เป็นหมู่บ้าน

ที่อยู่ใน ตำบลทาบลาดุก อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน มีสภาพภูมิประเทศส่วนใหญ่ เป็นพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ และมีพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำที่ขนานกับแม่น้ำแม่ทาและที่ราบตามหุบ พื้นที่ราบมีความอุดมสมบูรณ์เหมาะสำหรับการเพาะปลูกและการทำเกษตรกรรม

2. การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน พบว่ากองทุนหมู่บ้านเป็นสถาบันการเงินของชุมชนที่ทำหน้าที่เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้กับสมาชิก ได้กู้ยืมเงิน การออมทรัพย์ และกองทุนหมู่บ้านทำหน้าที่สนับสนุน ให้สมาชิกนำเงินไปใช้แก้ไขปัญหา เกิดความรู้และเข้าใจ ปรับแนวคิดและวิธีการ เพื่อให้ตนเองและครอบครัวสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข

การส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนของกองทุนหมู่บ้าน พบว่า การสร้างเสริมเศรษฐกิจชุมชนด้วยการเป็นศูนย์กลางให้ความรู้ พัฒนาอาชีพหลักและอาชีพเสริม ด้วยการเชิญวิทยากรด้านการพัฒนากองทุนหมู่บ้านจากอำเภอโรงงานและฟาร์มหมันที่ตั้งในชุมชน มาให้ความรู้ในด้านคุณภาพของนม การรับซื้อและการเลี้ยงโคนมให้น้ำนมอย่างมีคุณภาพเข้ามาอบรมและให้แนวทางกับสมาชิกของกองทุนและพาคณะกรรมการกองทุนรวมถึงสมาชิกศึกษาดูงาน ของกองทุนหมู่บ้านที่ประสบผลสำเร็จสามารถพึ่งพาตนเองได้

การพึ่งพาตนเองของสมาชิกกองทุนพบว่า การพึ่งพาตนเองประกอบด้วย 1) ทางด้านจิตใจ ให้ประกอบอาชีพด้วยความเพียร สนใจด้วยความมุ่งมั่นและตั้งใจ 2) การพึ่งพาตนเองด้านสังคม เป็นการเกื้อหนุนแบ่งช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แบ่งปันกัน โดยไม่หวังผลตอบแทน 3) การพึ่งพาตนเองด้าน

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนประกอบด้วย การใช้ บุคคล ดิน น้ำ ลม ปัจจัย 4 เงินทุน และความรู้สู่การพัฒนาให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ 4) การพึ่งพาตนเองด้านเทคโนโลยี เครือข่ายมือถือ อินเทอร์เน็ต เพื่อให้เกิดการปรับตัว เข้าใจและทันต่อการเปลี่ยนแปลงของยุคปัจจุบัน และ 5) การพึ่งพาตนเองด้านเศรษฐกิจ ด้วยการแก้ไขปัญหา ด้านการเงิน หนี้สิน การส่งเสริมการลงทุน จากการทำแหล่งเงินทุนในอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำสุดให้กับชาวบ้าน นำไปใช้พัฒนาด้านอาชีพ ต่อยอด มีรายได้เพิ่มมากขึ้น จากการพึ่งพาตนเองทั้ง 5 ด้าน พบว่า ส่งผลต่อการดำเนินการและการพัฒนาให้กองทุนหมู่บ้านเป็นกองทุนที่มีจุดยืน มีเป้าหมายและสร้างประโยชน์ให้กับส่วนรวม เป็นชุมชนที่ไม่มีหนี้สินจากเงินนอกระบบ มีปัจจัยสี่มีสมบูรณ์พร้อมของชีวิตทั้งร่างกายและจิตใจ สัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ อย่างเหมาะสมกับคน สังคม ธรรมชาติรอบตัว มีสวัสดิการและความมั่นคงในชีวิตในปัจจุบัน

การบริหารจัดการกองทุนทาสองท่า โดยคณะกรรมการบริหารกองทุน พบว่า คณะกรรมการบริหารกองทุนหมู่บ้าน เกิดจากการคัดเลือกของสมาชิกในกองทุน ด้วยคุณสมบัติ ประกอบด้วย เป็นคนดีมีศีลธรรม มีจิตใจเมตตา ยอมรับจากเสียงส่วนใหญ่ มีจุดยืนต้องเป้าหมาย มีวิสัยทัศน์ รับผิดชอบและเชี่ยวชาญ ทำหน้าที่การบริหารจัดการด้วยความรอบคอบ ช่วยเหลือกันโดยไม่เกี่ยงว่าไม่ใช่หน้าที่ของตนเอง รวมถึงให้สมาชิกมีส่วนร่วมใน ลงมติที่เกี่ยวข้องกับกองทุน แสดงความเห็น เปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคน มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ คิดและทำกิจกรรมร่วมกัน

เพราะข้อตกลงของกองทุน คือการมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกคนร่วมเป็นเจ้าของกองทุน เข้าร่วมประชุมอย่างสม่ำเสมอ

ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะพบว่า การติดต่อสื่อสารในช่วงของโควิด 19 ที่คณะกรรมการบางส่วนไม่สามารถเข้าร่วมกลุ่มสนทนาได้และข้อจำกัดของการเข้าร่วมประชุมเมื่อไปยังเครือข่ายหรือพื้นที่อื่น ๆ ที่คณะกรรมการไม่สามารถเข้าร่วมได้ในระยะเวลาที่ผ่านมา ทำให้การดำเนินงานการวางแผนเกิดความล่าช้า ต้องรอเวลาจนกว่าสถานการณ์จะกลับมาเหมือนเดิม

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาการจัดการกองทุนหมู่บ้านทาสองท่าเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนตำบลทาสองท่า อำเภอมะนัง จังหวัดลำพูน จากการอภิปรายผลการวิจัยเพื่อสรุปหาคำตอบจากคำถามวิจัย กองทุนหมู่บ้านทาสองท่า เกิดประโยชน์ต่อชุมชน ดังต่อไปนี้

1. การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและการจัดการของคณะกรรมการ การมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของสมาชิกเพื่อพัฒนาทุนทางสังคมพบว่า กองทุนหมู่บ้านทาสองท่า จัดตั้งขึ้นใน พ.ศ. 2551 รหัสกองทุน 51020107 โดยคณะกรรมการของกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 11 รายที่ มาจากการเลือกตั้งของสมาชิก สอดคล้องกับ สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (สทบ.) (2547) ตามมาตรา 3 เป็นกองทุนที่หมู่บ้านจัดตั้งขึ้นอย่างถูกต้องตามกฎหมาย มีคณะกรรมการที่มีคุณสมบัติ ประกอบด้วย กรรมการที่เป็นผู้บรรลุนิติภาวะ มาจากการคัดเลือกจากเสียงส่วนใหญ่คือสมาชิกกองทุน มีสมาชิก และมี

สำนักงานหรือที่ตั้งของกองทุนอย่างชัดเจน โดยคณะกรรมการมีอำนาจตรวจสอบ ดูแล จัดสรรรายได้หรือผลประโยชน์ที่เกิดจากเงินของกองทุนหมู่บ้าน ด้วยเงื่อนไขและรูปแบบมีการรายงานผลการดำเนินการ ปัญหาและอุปสรรค รวมทั้งฐานะการเงินของกองทุนหมู่บ้าน โดยมีหลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและ การมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนและคณะกรรมการกองทุน สู้ความเข้มแข็งและยั่งยืน สอดคล้องกับ เสรี พงศ์พิศ (2554, น. 89-90) กล่าวว่าทุนทางสังคมทุนทางสังคมที่มีความสำคัญและนำไปพัฒนาต่อยอด ในทางเศรษฐกิจชุมชน เป็นการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ สังคม ชุมชน และถ่ายทอดความรู้ประสบการณ์รวมถึงการพัฒนาเงินทุนอย่างไรให้ได้ประโยชน์สูงสุด นำไปสู่การสร้างงาน อาชีพ การดำเนินชีวิตของสมาชิกในปัจจุบัน และการโน้มนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2559) กล่าวว่า ความสามารถในการสร้างแรงบันดาลใจให้เกิดความเชื่อมั่น ศรัทธา มีจุดยืนทางความคิด ส่งเสริมการรวมกลุ่มและสร้างจิตสำนึกให้ชุมชนพึ่งพาตนเองยอมรับในศักยภาพของกันและกัน มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาของชุมชน ร่วมการพึ่งพาตนเองด้านสังคม การประสานความร่วมมือทั้งใจและกาย เพื่อให้การทำงานบรรลุเป้าหมาย อย่างสมบูรณ์ได้ด้วยตนเอง เกิดความร่วมมือของชาวบ้านในชุมชนที่ช่วยเหลือกัน ให้สามารถพึ่งตนเองในครอบครัวได้ ยังพบว่า กองทุนหมู่บ้านทาสองท่า เป็นศูนย์เรียนรู้ที่ชุมชนเรียนรู้และนำไปสู่การพัฒนาชุมชน สอดคล้องกับ โกวิท พวง

งาม (2553, น. 255-257) กล่าวว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้ สมาชิกช่วยกันเรียนรู้หรือเรียนรู้เป็นกลุ่ม รับรู้ข่าวสารด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เทคโนโลยี ที่ส่งผลต่อการดำเนินการและการพัฒนาให้กองทุนหมู่บ้านเป็นกองทุนที่พึ่งพาตนเองสอดคล้องกับ เสรี พงศ์พิศ (2551, น. 3-4) กล่าวว่า กองทุนหมู่บ้านคือ เงินทุนที่คนในหมู่บ้านนำมาวมกัน มีความเชื่อมโยงสอดคล้องกับสิ่งแวดล้อม การอยู่ร่วมกัน และใช้ทุนจากทรัพยากรธรรมชาติที่มีในท้องถิ่น ประกอบด้วย ดิน น้ำ ป่าไม้ อากาศ ทุนทางปัญญา เกิดความเชื่อมั่นในตัวเอง มีความคิดและภูมิปัญญา พึ่งพาช่วยเหลือเกื้อกูลระหว่างคนในชุมชน จัดการปัญหาและความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น การมีผู้นำหรือประธานกองทุนหมู่บ้านทาสองท่า พบว่า ควรเป็นบุคคลที่มากด้วยประสบการณ์ มีวิสัยทัศน์และคุณวุฒิที่เหมาะสม เสียสละพร้อมที่จะทุ่มเทต่อการทำงาน มีจุดยืน กล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออก บทบาทการเป็นผู้นำ ต่อการบริหารจัดการมีความสำคัญต่อการพัฒนาระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มสมาชิก เป็นบุคคลผู้ซึ่งมีพรหมวิหาร 4 คือ เมตตา กรุณา มุทิตาและอุเบกขารวมถึงเป็นบุคคลผู้ซึ่งเดินทางสายกลาง ส่งเสริมให้คณะกรรมการและสมาชิกของกองทุน ให้ได้รับประโยชน์สูงสุด และคณะกรรมการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการกองทุน ตามหลักประชาธิปไตย กล้าคิด กล้าแสดงความเห็น ลงมติถือความเป็นเอกฉันท์ ชัดเจน ส่งผลให้กระบวนการบริหารและการทำงานมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ ทานตะวัน อินทร์จันทร์ (2546, น. 19) กล่าวถึงลักษณะของการมีส่วนร่วม

ประกอบ ด้วยการตัดสินใจ อย่างมีขั้นตอนการปฏิบัติการ และมีการรับผลประโยชน์ร่วมกัน และ ณรงค์ วารีชล (2551, น. 6) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในลักษณะตัวบุคคล มีความสำคัญในรูปแบบขบวนการที่สร้างพื้นฐาน มีกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจน ถ่ายทอดความรู้ สร้างผลประโยชน์และชนชั้นทางสังคมอย่างชัดเจน เน้นเรื่องหลักการยอมรับการมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้เสียเปรียบในสังคม และสอดคล้องกับ ยุพิน ระพีพันธุ์ (2544, น. 21) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมและแบ่งการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 แบบ ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมร่วมประชุม 2) การมีส่วนร่วมออกเงิน 3) การมีส่วนร่วมเป็นกรรมการ 4) การมีส่วนร่วมเป็นผู้นำ ซึ่งปัจจุบันกองทุนหมู่บ้านทาสองท่าได้ดำเนินการและบริหารจัดการจากสมาชิกของกองทุน ด้วยความสามารถและตั้งใจเพื่อให้กองทุนของหมู่บ้านเป็นสถาบันด้านการเงินที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและด้านความรู้ให้กับบุคลากรและสมาชิกของกองทุน นำไปใช้เพื่อให้เกิดการพัฒนาของตัวสมาชิกเองรวมถึงชุมชนเพื่อการพัฒนาทุนทางสังคม

2. เพื่อศึกษาการจัดการกองทุนหมู่บ้าน เพื่อสร้างเสริมเศรษฐกิจชุมชนสู่การพึ่งพาตนเอง พบว่า การสร้างเสริมเศรษฐกิจชุมชนคือการพัฒนาด้านอาชีพซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2559) มีการส่งเสริมด้านการประกอบอาชีพในระดับชุมชน สนับสนุนศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนให้ความรู้ในการบริหารจัดการทางการเงินแก่สมาชิก มีการพัฒนาอาชีพด้านเกษตรกรรม การผลิต บริโภคและด้านการบริการ การมีส่วนร่วมของสมาชิก ต่อการแก้ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจของชุมชน

ด้วยการใช้ “ทุนของชุมชน” ที่ประกอบด้วย เงินทุน ภูมิปัญญาท้องถิ่น และทรัพยากรในท้องถิ่น มีการแบ่งปันผลประโยชน์จากการลงทุนโดยชุมชน คิดเองและทำเอง นอกจากนี้ยังพบว่า การสร้างเสริมเศรษฐกิจชุมชน การมีส่วนร่วมต่อการจัดการทรัพยากรในชุมชนในลักษณะเป็นหุ้นส่วน การบริหารจัดการกองทุนอย่างมีระบบและเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ เริ่มจากการนำทุนของตนเองมาลงทุนก่อนจากน้อยเป็นมาก ให้เป็นเงินทุนตั้งต้น จนขยายและสร้างผลกำไร การจัดการมีความชัดเจนตรวจสอบได้ มีการปรับวิธีคิดทำให้ตนเอง มีกินมีใช้ ไม่ขัดสนและนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นจริง เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจและสังคม นำไปสู่การพึ่งพาตนเองของกองทุนหมู่บ้านทาสองท่า พบว่าเดิมสมาชิกมีปัญหาคือการกู้หนี้ยืมสินนอกระบบ ไม่มีเงินทุนสำหรับการต่อยอดอาชีพ ขาดเงินในการส่งบุตรได้ศึกษาเล่าเรียน ไม่มีความรู้ความเข้าใจ เพื่อให้ตนเองและครอบครัวอยู่รอด การจัดการของกองทุนหมู่บ้านในปัจจุบัน เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจชุมชน สมาชิกมีการจัดระเบียบชีวิตใหม่ ไม่สร้างหนี้ใหม่ เกิดเป็นรายได้ที่มั่นคง ทำให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ทำให้สมาชิกของกองทุนผู้ที่ชอบทำอาชีพ ทำนา ทำสวนและเลี้ยงสัตว์มีการเงินที่ดีขึ้น เป็นการบริหารจัดการเศรษฐกิจของตนเองและชุมชนได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมที่ก่อให้เกิดรายได้ การใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสม มีการพัฒนาในด้านของอาชีพ ชุมชนมีศักยภาพ พัฒนาทางความคิดที่เป็นประชาธิปไตย ช่วยให้สังคม

ชุมชนหมู่บ้านมีเศรษฐกิจดีขึ้น สอดคล้องกับ รพีภัทร์ สุขสมเกษม (2559) กล่าวว่า การส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน มีปัจจัยที่ก่อให้เกิดความสำเร็จ ประกอบด้วย ผู้นำกองทุนเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี รับฟังปัญหาและความคิดเห็นของสมาชิก มีการบริหารจัดการอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม

สรุปได้ว่าการจัดการกองทุนหมู่บ้านทาสองท่าเพื่อสร้างเสริมเศรษฐกิจชุมชน ตำบลทาบลาดุก อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน เป็นดำเนินงานบริหารกองทุนอย่างมีส่วนร่วม มีคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านทำหน้าที่บริหารจัดการ เป็นกองทุนที่มีศักยภาพ สร้างเสริมด้านเศรษฐกิจชุมชนและสังคม การประกอบอาชีพ การแก้ไขปัญหาหนี้สินจากหนี้นอกระบบ สร้างงานและรายได้เพิ่มเติม สนับสนุนให้สมาชิกร่วมคิดร่วมทำ กำหนดแนวทางเพื่อการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นบนหลักการพึ่งพาตนเอง ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง สอดคล้องกับการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงกำหนดเป้าหมายและการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน เพื่อ พัฒนาศักยภาพตั้งแต่ ระดับบุคคล ครอบครัว และชุมชน โดยใช้ กิจกรรมเศรษฐกิจสร้าง “กระบวนการเรียนรู้” ซึ่งจะทำให้ชุมชนพึ่งตนเองได้ เพื่อพัฒนาชุมชนท้องถิ่นจากฐานคิด อันประกอบด้วย 1) เน้นการพัฒนาอย่างบูรณาการ มีคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา สอดคล้องกับศักยภาพของท้องถิ่น 2) สร้างภาคีและเครือข่ายความร่วมมือ โดยมีองค์กรชุมชนเป็นแกนกลาง 3) เริ่มการพัฒนาจากชุมชนท้องถิ่นไปสู่ระดับชาติ และให้องค์กรชุมชนเป็นจักรกลสำคัญในการดำเนินการ

พัฒนา 4) ส่งเสริมการรวมกลุ่มชาวบ้านและ การสร้างเครือข่ายองค์กรชุมชน เพื่อให้คนใน ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา 5) ใช้กิจกรรม เศรษฐกิจสร้างการเรียนรู้และสร้างอาชีพที่ หลากหลาย เพื่อเป็นทางเลือกให้แก่คนใน ชุมชน และ 6) ยึดปรัชญาการพัฒนาเศรษฐกิจ ชุมชนตามแนวพระราชดำรัส “การพัฒนา เศรษฐกิจแบบพอเพียง” ตามขั้นตอนของ “ทฤษฎีใหม่” รวมถึงการวางเป้าหมาย และ ดำเนินกิจการให้บรรลุเป้าหมายสอดคล้องกับ กาญจนนา แก้วเทพ และ กนกศักดิ์ แก้วเทพ (2530, น. 34) กล่าวว่า การพึ่งพาตนเองของ กลุ่ม คือระบบที่เอื้ออำนวยให้สมาชิกในกลุ่ม สามารถดำเนินการ เพื่อตอบสนองกับ เป้าหมาย เป็นการดำรงชีวิตอย่างอิสระและ มั่นคง มีการพึ่งตนเองทางเทคโนโลยี การ วางโครงการ รวมถึงการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น มารวมกับความรู้สมัยใหม่ ให้สามารถ ดำรงชีวิตได้ทางเศรษฐกิจและสังคมอย่าง สมดุล การพึ่งตนเองโดยใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ที่มีอยู่ในชุมชนมาก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การจัดการกองทุน หมู่บ้านทาสองท่าเพื่อสร้างเสริมเศรษฐกิจ ชุมชน ตำบลทาดุก อำเภอมะนัง จังหวัด ลำพูน พบว่าองค์ความรู้ที่ได้รับคือแนว ทางการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านจาก คณะกรรมการที่ดำเนินการบริหารกองทุน อย่างมีประสิทธิภาพ การมีส่วนร่วมของ สมาชิก ที่ส่งผลต่อการพัฒนาความเข้มแข็ง ให้กับชุมชนทาสองท่า รวมถึงการส่งเสริม เศรษฐกิจชุมชน ในด้านอาชีพของสมาชิก

ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นจากเดิม ปราศจากหนี้สิน จากนอกระบบ มีเงินทุนหมุนเวียนให้กับ ครอบครัว มีเงินออมที่สามารถนำมาใช้ใน ภาวะที่จำเป็น ให้สมาชิกในกองทุนสามารถ พึ่งพาตนเอง ไม่ต้องออกไปหางานทำที่อื่น มี อาชีพทั้งหลักและอาชีพเสริมที่สร้างรายได้ ให้กับตนเองและครอบครัว ให้สามารถดำเนิน ชีวิตได้อย่างมีความสุข

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอเชิงนโยบาย

1.1 องค์กรบริหารส่วนตำบล ทาดุก อำเภอมะนัง จังหวัดลำพูน ควร ส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนา อาชีพด้านเกษตรกรรม การปลูกพืชและการ เลี้ยงสัตว์ที่ส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน

1.2 พัฒนาชุมชนทาดุกให้เป็น แหล่งของการเรียนรู้ ที่เป็นต้นแบบของการ พึ่งพาตนเอง การดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง รวมถึงอนุรักษ์ภูมิปัญญาในด้านอื่นๆที่เป็น เอกลักษณ์ของชุมชน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมี การวิจัยในเรื่อง ความสำเร็จของการพัฒนากองทุนหมู่บ้านจาก การเรียนรู้ ความสามัคคีของคนในชุมชน เพื่อ เป็นแนวทางต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดี ของคนในหมู่บ้านทาสองท่า ตำบลทาดุก อำเภอมะนัง จังหวัดลำพูน

2.2 ควรมีการวิจัย การเรียนรู้เพื่อ การสร้างเสริมความเข้มแข็งของการพัฒนา อาชีพเพื่อลดการพึ่งพาปัจจัยจากภายนอก และการใช้ทรัพยากรที่มีในชุมชนให้เกิด ประโยชน์สูงสุด

แหล่งอ้างอิง

- กาญจนา แก้วเทพ และ กนกศักดิ์ แก้วเทพ. (2530). *การพึ่งตนเอง : ศักยภาพในการพัฒนาของชนบท*. กรุงเทพฯ: สำนักเลขาธิการ สมาคมคทาทอติกแห่งประเทศไทยเพื่อการพัฒนา.
- โกวิทย์ พวงงาม. (2553). *การจัดการตนเองของชุมชนและท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.
- ทานตะวัน อินทร์จันทร์. (2546). *การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนย่อยในเขต เทศบาลเมืองลำพูน*. เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ณรงค์ วาริชล. (2551). *การมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาเทศบาลสู่ “เมืองน่าอยู่” กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี*. ชลบุรี: วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ยุพิน ระพิพันธุ์. (2544). *ความรู้ ทักษะและการจัดการที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจำแนกประเภทมูลฝอยที่ใช้ในชีวิตประจำวันก่อนทิ้งในเขตเทศบาลเมืองพนัส อำเภอพนสนิมคม จังหวัดชลบุรี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).
- รพีภัทร์ สุขสมเกษม. (2559). *ปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนกรณีศึกษาชุมชนในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เสรี พงศ์พิศ. (2554). *เศรษฐกิจพอเพียง เกิดได้ ถ้าใจปรารถนา (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: เจริญวิทย์การพิมพ์.
- เสรี พงศ์พิศ. (2551). *กองทุนหมู่บ้านสวัสดิการชุมชน (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. กรุงเทพฯ: เจริญวิทย์การพิมพ์.
- สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. (2547). *พระราชบัญญัติกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ*. สืบค้น 30 ตุลาคม 2562, จาก http://www.villagefund.or.th/uploads/gallery/image_big_5a83c4a139ebc.pdf.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559*. สืบค้น 16 ตุลาคม 2563, จาก https://www.nesdc.go.th/download/article/article_20160323112431.pdf